

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / *Received*: 13.03.2018 • Kabul Tarihi / *Accepted*:26.05.2018

Ödemiş Mezar Taşlarındaki Kitabe Özellikleri ve İçerikleri Üzerine Bir Değerlendirme

Edip YILMAZ

Dr. Öğr. Üyesi

Bitlis Eren Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi

ORCID: 0000-0002-9041-2396

eyilmaz_mus@hotmail.com

Öz

Mezar taşları tarihimizin en önemli ve sessiz şahitleridirler. Mezar taşlarımız mimari varlıklarımız içerisinde bir dünya mirasıdır. Türkler, tarih sahnesinde yer aldıkları günden beri mezar yapılarına önem vermişlerdir. Bazen kurgan adı verilen anıt mezarlar inşa ederek ölüleri buraya gömmüşler; bazen de mezarlar kaybolmasın diye başlarına balbal adını verdikleri taşlar dikmişlerdir. Bu gelenek Türklerin İslâmiyeti kabulünden sonra da devam etmiş; bir taraftan türbe ve kümbet tipi mezarlar inşa ederken, diğer taraftan sandukalı ve şahideli mezarlar yapmışlar. Sadece mezarların başına taş dikmekle kalmamışlar; mezar taşlarına yazdıkları kitabelerle ölüme bakış açıları, inanç yapıları, insanlardan beklentilerini edebi bir dille ifadenin yanında; vefat eden şahsın kimliği, mesleği ve vefat tarihi hakkında yörenin tarihine ve biyografisine ışık tutan önemli bilgilere de yer verilmektedir. Diğer taraftan taşlardaki değişik süslemelerle dönem ve yörenin sanat anlayışı gelecek nesillere aktarılmaktadır.

Ne yazık ki, bu değerli kültür varlıklarımız, çeşitli sebeplerle gün geçtikçe yok olmaktadır. Yetersiz de olsa Anadolu'nun birçok yerinde yapılan çalışmaların yanında, önemli mezar taşı potansiyeline sahip Ödemiş yöresinde yaptığımız araştırma ve incelemelerle, gelecek nesillere bu değerleri taşımak amaçlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Ödemiş, mezar taşı(şahide), kitabe, hat.

An Assessment on the Inscriptions and Contents of the Odemis Tombstones

Abstract

Gravestones are the most important and silent witnesses of our history. They create a meaningful architectural world heritage. Turks, attach much importance to graves since they occurred in the stage of history. Sometimes they built Kurgan as a grave or put up a gravestone, named Balbal, on the head of the grave to not to lose it. This tradition continued among Turks after becoming muslim as well. Turks constructed their graves as tombs and cupolas beside graves with sarcophagus and tombstones. They not only put up tombstones on the head of the graves also expressed their feelings and aspect about death, their belief system and expectations from human being in a literary language on the epitaphs. These epitaphs enlighten us about the local life history with some details like identity, occupation and date of death. Besides, local sense of art has been handed down the next generations with the varied ornaments on these tombs.

Unfortunately, these valuable cultural properties have been disappearing day by day because of various reasons. However, there are some researches and studies on these gravestones around Anatolia at the least. In this study, these values are aimed to hand down the next generations with the researches and studies around Ödemiş which has one of the most important potential of gravestone.

Keywords: Ödemiş, gravestone, epitaph, caligraph.

GİRİŞ

Müslüman Türklerin 11. Yüzyıldan itibaren Anadolu'ya yerleşmeleri ve Anadolu'da kurulan beylikler, özellikle Anadolu Selçukluları döneminde Türbe ve kümbet mimarisi oldukça gelişmişti. Diğer taraftan mezarların başına yazılı ve yazısız mezar taşı dikme geleneğinin yaygın hale gelmesini sağlamışlardır (Haseki, 1976: 7). Bu gelenek beylikler döneminde de devam etmiştir.

Beylikler döneminden sonra Anadolu'ya hâkim olan Osmanlıların ilk dönemlerine Bursa başta olmak üzere İznik, İstanbul, Edirne, Gelibolu ve Kırklareli yörelerinde birbirinden güzel örnekler ortaya konmuştur (Karaağaç, 1994; Sağıroğlu, 2005: 5).

Lale Devri ile başlayan batılılaşma döneminde, tohum yapısında olduğu gibi mimaride de önemli bazı değişiklikler göze çarpar. Dolayısı ile mezar taşlarına da yansıyan bu değişikliklerle Barok, rokoko, Ampir üslubu ile yapılan bitkisel süslemeler mezar taşlarını süslemektedir. Kıvrık dallar, akantus yaprakları, lale, sümbül, karanfil, hurma ağacı, üzüm, kurdelalara sarılmış güller, servi, nar vs. gibi bitkisel motiflerin yanında; özellikle Batı Anadolu yöresinde cami, şadırvan, köşk, konak ve ev gibi mimari unsurlar da mezar taşlarına işlenmiştir (Tunçel, 1989: 7). Batı Anadolu'nun muhtelif yerlerinde ve çalışma sahamız olan Ödemiş yöresinde de bu tür örnekler rastlanmaktadır (Yılmaz, 2013).

Osmanlı Dönemi mezar taşı kitabelerinde genellikle sülüs olmak üzere, talik ve nadir de olsa rik'a türü yazılar kullanılmıştır (Derman, 1975: 36-37). Aynı şekilde Ödemiş yöresindeki mezar taşı kitabelerinde de sülüs, ta'lik ve rik'a türü yazılar kullanılmıştır (Yılmaz, 2013).

Anadolu'nun şirin bir köşesi olup, verimli topraklara sahip olan Küçükmenderes havzası, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Beylikler döneminde Aydınogulları Beyliğinin merkezi konumunda olan Ödemiş ve çevresi Fatih Sultan Mehmed zamanında Osmanlı topraklarına katılarak önemini devam ettirmiştir (Ünal, 2001: 4).

2009 ve 2010 Yıllarında başta Ödemiş merkez olmak üzere Ödemiş'e bağlı 30'u aşkın belde ve köylerde yaptığımız araştırma ve incelemelerde 2700 civarında mezar taşı tespit edilerek kayıt altına alınmıştır. Bu mezar taşlarından Birgi Ulu Camii (Aydınoglu Mehmet Bey Camii) haziresinde bulunan Aydınoglu Mehmet Bey ve çocuklarına ait 4 adet sabit mezar dışında 20 civarında sonradan buraya konulmuş mezar taşı beylikler dönemine ait olup diğerleri Osmanlı dönemi mezar taşlarıdır. Burada bu mezar taşlarını kitabe özellikleri, içerikleri, tespit ettiğimiz önemli şahsiyetler ve muhaceretle buraya gelip yerleşenler hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Tipolojik Özellikleri

Tipolojik olarak Birgi Ulu Camii haziresinde bulunan Aydınoglu Mehmet Bet ve çocuklarına ait 4 adet mezar sandukalı, Birgi Karaoglu camii haziresinde bulunan

iki adet mezar taşı pehleli ve şahideli olup, diğer mezarların tamamı şahideli mezarlardır. Mezarların bir kısmında baş ve ayak şahidesi bulunurken bir kısmında sadece baş şahidesi mevcuttur. Şahidelerin tamamı dikdörtgen formundadırlar. Sadece Birgi İmam Birgivi mezarlığında bulan bir mezarın baş ve ayak şahidesi silindirik tiptedir.

Erkek mezar taşlarının baş şahidelerinde süsleme unsur bulunmamakta ve sade görünümlüdür. Bazı ayak taşlarında servi, lale ve sarmaşık motiflerine rastlanmıştır. Başlık olarak sarık, kavuk, son dönemlerde ise genellikle fes kullanılmıştır. Kadın mezar taşlarının baş taşlarının tepelik ve alınlık kısımlarında bitkisel ve mimari süslemelere yer verilmiş; ayak şahidelerinin bir kısmı sade, bir kısmı da erkek mezar taşlarında olduğu gibi, servi, lale ve sarmaşık motifleri ile bezenmiştir. Kitabeler baş şahidelerinin iç kısmına kabartma olarak işlenmiştir.

Mezar taşları tipolojik olarak batı Anadolu mezar tipolojisindedirler. Ancak Ödemiş müzesinde tespit ettiğimiz bir mezar taşı hem tipolojik olarak, hem de kimliği bakımından önem arz ettiği için istifadenize sunmak istiyorum. Halep Yunan katoliği Andon Rafael'e ait olan bu mezar taşının kitabesi Latince ve Arapça yazılmıştır.

Eser 1. Andon Rafael'in Mezar Taşı

Kitabesi:

Latince yazının Türkçesi:

Bu 7 Ocak 1897'de 74 yaşında ölen Halep Yunan Katoligi Andon'un oğlu Rafael Ghaliornan'ın mezar taşıdır.

Arapçası:

El-müntakil ila rahmetihi taala Andon Rufayil

Ğazalu'l-Halebi fi kanuni sani ğurre fi sene 1897

Ve lehu mine'l-ömri 74

Tanım: Ödemiş Müzesi bahçesine konulan mezar taşı, iki dilde yazılı kitabesi ve tipolojisi ile yöredeki tek örnektir. Düşey dikdörtgen formundaki mezar taşının çevresi bordürle çevrilidir. Bordürün içi kabartma bir şekilde işlenmiş zeytin yaprakları ile doldurulmuştur. Mezar taşının sağ kenarı kırıktır. Şahidenin tepe kısmına gırlant motif işlenmiştir.

Mezar taşının üst kısmında Latince yedi satır oyma bir şekilde yazılmıştır. Alt kısımda ise üç satır celî sülüs yazı, etrafı oyularak kabartma bir şekilde yazılmıştır. Kitabede mevtanın kaç yaşında vefat ettiği belirtilmiştir.

Kitabe Özellikleri:

Kitabeler büyük ekseriyetle Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. Bunun yanında Arapça, hatta Farsça yazılmış kitabeler de mevcuttur. Başlık olarak;

“Huve'l-Baki

Huve'l-Muin

Huve'l-Hallaku'l-Baki

Huve'l-Hayu'l-lezi Layemut

Huve Dost

Ah mine'l-mevt”

“Ah mevt” gibi ibareler kullanılmıştır.

Kitabelerden Osmanlı Türkçesi ile yazılan en kısa ve anlamlı olanı

“Ziyaretten murad olan bir duadır

Bu gun bana ise yarın sanadır.”

Diğer bazı örnekler şöyledir:

Türkçe Kitabeler

Genç yaşta vefat eden şahsın kitabesi

“Nazeninim gitti cennet bağına

Firakını kodi valideyni canına

.....

Ah ile zar kılarım gençliğime doymadım

Derdime derman aradım bir ilacın bulmadım

Hasreta fani dünyada tul ömür sürmedim

Firkata takdir böyle imiş ta ezelden bilmedim

Diğer Örnekler

Okuya bir Fatiha rahmeten li'l-alemin

Durağı cennet ola fî makam-ı emin

Bu merkade her kim iderse dua

İde mahşerde şefaata mücteba

İlahi beni sen eyle mağfur

Cemalin rü'yetiyle mesrur

Cennetin kevserinden beni içür

Sıratı berk-i hatif gibi geçür

Sarılıb çıkdı dıraht-ı ömrüme mar-ı ecel

Aşyan-ı tende yatar bülbül-i can bi-haber

Ger cihanda mümkün olsa idi beka

Terk idub gitmez idi andan Mustafa”

Hastalıktan vefat eden şahsın mezar taşı kitabesi

“İbret alsun seng-i kabrimden bütün ehl-i fena

Çarhın ahvali hemişe böyle olmuş bi-vefa

Çaresiz bir derde düşdüm bulmadım asla deva

Zevc-i evladımdan itmişdir beni ahir cüda”

Bunlar gibi çok değişik kitabeler yanında, halk arasında “dünya Sultan Süleyman’a da kalmadı” sözünün mezar taşına daha farklı şekilde nakşedilmiş şu sözler manidardır:

*“Ne kadar şayi olsa cihanda şanın
Akibet iki taş olur nişanın
Süleyman olup tahtını yel götürse
Mezaristan olur sonra mekânın”*

Arapça kitabelere örnek

*“İlahî ente rahmanî
Recaî minke gufranî
Ve la te’huz bi-isyanî
Kemmik kulle noksanî*

*İlahi abduke’l-asi etaka
Mukirrun bi’z-zünûbi kad daaka
Fe in tağfir fe-innehu li zaka
Fe in tatrud fe men yarham sivaka*

*Zünubi ke-mevci’l-bihari bel hiye ekser
Sağiruha mislu’l-cibali bel hüve ekber
Lakin inde’l-kerimi iza afa
Ke-cenahi’l-baudeti bel hiye asgar”*

Ödemiş Bademli beldesi büyük mezarlıkta tespit ettiğimiz ve yaptığımız araştırmalarda Mevlana’ya ait olduğunu anlaşılan sözleri (Berk, 2006: 41) ihtiva eden tek Farsça kitabeli mezar taşında şu ifadeler yer almaktadır:

Kitabesi:

*“Huve dost sene 1296
Ya Rab bı-ibadat-i resuli’s-sakalayn
Ya Rab bı-ğaza kunende-i Bedr u Huneyn
İsyan-ı mera du nim kun der Arasat
Nimeş bı-Hasan bıbahş nimeş bı-Hüseyn*

Koca Hacı zade merhum

Hacı Mustafa Babanın

Rûhuna Fâtiha”

Türkçesi şöyledir

“Dost O’dur(Allah’tır)

Ya Rab, insan ve cinlerin peygamberi hürmetine

Ya Rab, Bedir ve Huneyn gazileri hürmetine

Günahlarımı mahşerde(hesap gününde) ikiye ayır

Yarısını Hz. Hasan, yarısını Hz. Hüseyin hürmetine bağışla”

Yukarıdaki kitabelere benzer birçok kitabe örnekleri ile Ödemiş mezar taşları birer kültür hazinesidir.

Önemli Şahsiyetler:

Mezar Taşı kitabelerinin incelenmesinde, o yörede yaşamış çok sayıda önemli şahsiyetlerin kimliğine ulaşma imkânı bulduk. Şöyle ki:

Birgi Beldesi Ulu Camii haziresinde bulunan Aydınoğlu Mehmet Bey ve çocuklarına ait bilinen sandukalı dört adet mezarın dışında, cami haziresine sonradan konulan Aydınoğlu Mehmet Bey’in kızı Hanzâde Hatun’un mezar taşı, Aynı beldede Birgi müftüsü Seyyid Mustafa Rağıb, Birgi Hakimi Akif Ali Efendi’nin Kızı, Birgi Hakimi Karafireli Seyyid İbrahim Edhem Efendi’nin mezar taşları, Bozdağ Beldesi mezarlığında Mekteb-i Sultani¹ müderrisi Muhammed Ali Efendi bin Veliyüddin Tavasi ve mahkeme kâtibi Mehmed emin Efendi’ye ait mezar taşları, Birgi Beldesi Karaoğlu Camii haziresinde Kara-zade fahru’l-müderrisin Hacı Mustafa Efendi’nin mezarı, şeyhü’l-kurra-zade Abdurrahman Aziz Efendi’nin mezarı, Bademli Beldesi Büyük mezarlıkta Ödemiş Voyvodası² Kılıcı-zade Hasan Oğlu Seyyid Muhammed Ağa’nın mezar taşı ile musalla şeyhi Bademyevi Şeyh Osman Efendi’ye ait mezar taşı, Anadolu Kazaskeri Biraderzade Yakub Efendi kerimesi Münevver Hanım’ın mezar taşı, Ovakent aile mezarlığında Şeyhü’l-islâm müsteşarı Hacı Hüseyin Kamil Efendi’nin hemşiresine ait mezar taşı, Çamlıca köy mezarlığında Çamlıcalı Musa Oğlu Hüseyin Efe’nin mezar taşı, Hamamköy’de Sinablı Sipahi Mendegüme Ağası

¹ Mekteb-i Sultani: Bugünkü Galatasaray Lisesi’nin ilk adıdır. Müslim gayr-ı Müslim zengin aile çocuklarının gittiği okul (Pakalın,1971: 455).

² Voyvoda: Reis, subaşı, ağa anlamına gelir. Daha sonraları kaza kaymakamlarına da bu isim verilmiştir. (Pakalın, 1971: 598).

Abdullah Ağa'nın mezar taşı ile Gölcük Beldesi Örselli mezarlığında Haşimi neslinden Aişe Kadın'ın mezar taşı tespit edilenlerden bazılarıdır.

Muhaceret(Göç) Hareketleri:

Verimli topraklara sahip Ödemiş yöresine, şimdi olduğu gibi geçmişte de Anadolu'nun değişik yörelerinden olduğu gibi, diğer Osmanlı topraklarından çok sayıda insanın gelip buraya yerleştiklerini mezar taşı kitabelerinden anlamaktayız. Bunlardan bazılarını nazarınıza sunmak istiyorum:

Vanlı Seyid Mustafa Ağa, Van'dan gelerek Birgi beyin emrinde çalışmış ve burada vefat ederek İmam Birgivi mezarlığına defnedilmiştir.

Geylan muhacirlerine ait aile mezarlığı Ödemiş merkez Tombaklı mezarlığındadır. Kacar muhacirlerinden Hacı arab Oğlu İsmail Oğlu Muhammed'in mezarı Kurucaova köyü mezarlığında yer almaktadır

Mezar taşı kitabesinde Mütevelliden Nevşehri, mutavattinen Bademyevi olarak geçen Mehmed Seyidi Çelebi Efendi adlı şahsın mezar taşı Bademli Büyük Mezarlıktadır. Yine Mısırlı Hacı Muhammed oğlu masum Zeynelabidin'in mezarı aynı mezarlıkta yer almaktadır.

Yukarıda bahsettiğimiz Haşimi neslinden Fatma kızı Aişe kadın adlı bayanın Gölcük'teki mezarı, Sirozlu Osman bin Ahmed, Tavaslı Mekteb-i Sultani müderrisinin mezarı Bozdağ beldesinde yer almaktadır. Bunun dışında Karafireli, Selanikli, Sirozlu, İstanköylü, Çemişgezekli, Kürt, Arap lakaplı şahıslara ait mezar taşlar ile benzer birçok örnekleri saymak mümkündür.

Vefat Sebepleri

Yukarıdaki hususlara ilave olarak, mezar taşı kitabelerin vefat sebebi olarak suda boğulma, ishal, ağaç altında kalma, hastalık, öldürülme gibi sebepler gösterilebilir. Bunlardan önemli gördüğüm iki örnek vermek istiyorum.

Yolüstü (Bezdegüme) köyünde tespit ettiğimiz bir mezar taşında av sırasında kaplan tarafından öldürüldüğü söylenen Koca Mehmet adlı şahsın mezar taşı ve kitabesi aşağıya alınmıştır. Mezar taşının gövde kısmında kitabe dışında bir av tüfeği kabartma olarak işlenmiştir. Bu özelliği ile bu taş yöredeki tek örnektir.

Bezdegümeli Koca Mehmed'in Mezarı

Kitabesi :

Huve'l-Hayyu'l-Baki 1237/1821

Ruhuna

Fâtiha

Mezarım yol

Üstüne kosunlar

Gelen geçen Bezdegümelî Koca Mehmed deyu nefer
Koca tağ başında kaplan ini
..... yandan gelen düşman oni
Bek dağının ardı bayırda geleni
Kıratın yetişdiği çayır değil mi
(altı gömülü olduğundan okunamamıştır).

Eser 2. Bezdegümelî Koca Mehmed'in Baş Şahidesi

Diğer taraftan, Bozdağ Beldesi mezarlığında sel baskını sırasında boğulan Saniye ve Nazmiye adlı iki kız kardeşe ait mezar taşı ve kitabeleri aşağıdadır.

Karamanî zade Hacı Alim Efendi Kerimesi Saniye Hanım'ın Mezarı

Kitabesi :

Ah mine'l-mevt sene 1317 fi 9 Temmuz/22 Temmuz 1901

Bu cihan bağında kimse ummasun asla vefa

Tazelikte ğarka-i seylab idub ömrüm heba

Çıkmadı bir kimse kim tahlisime tedbir ide
Çare var mı böyle yazmış gelin takdir-i Huda
Karamanî zade Hacı Alim Efendi
Kerimesi Saniye Hanım'ın
Rûhuna Fâtiha

Karamanî zade Hacı Alim Efendi Kerimesi Nazmiyye'nin Mezarı

Kitabesi:

Ah mine'l-mevt sene 1317 9 Temmuz/22 Temmuz 1901
Nazeninim aldı seylab-ı kaza
Valideyne sabır virsun Huda
Karamanî zade Hacı Alim
5 Efendi kerimesi Nazmiyye
6 Hanım ruhuna Fâtiha

Eser 3. Karamanî zade Hacı Alim Efendi Kerimesi Saniye ve Nazmiye Hanımların Baş şahideleri

Meslek olarak, Anadolu kazasker, bakkal, bakırcı, barutçu, boyacı, çilingir, değirmenci, demirci, deveci, fidancı, hafız, hâkim, hattat, hatip, imam, kasap, katmerci, kavukçu, kaymakam, keçeci, kundakçı, kurbanacı, mahkeme kâtibi, mesci, molla, muhaddis, musalla şeyhi, müderris, müezzin, müftü, mülazım, mütevellî, nalçacı, nalinci, sapanacı, semerci, ser bevvabin, sipahi, şeyhülislam müsteşarı, şeyhu'l-kurra, terzi, urgancı, voyvoda, yağcı gibi birçok örnek verilebilir.

Diğer taraftan, Berakende, Elci, Sarıtekeli aşiretlerine mensup şahısların yanında; Kacar ve Geylan muhacirlerine ait mezar taşları da tespit edilmiştir.

SONUÇ

Ödemiş yöresinde incelediğimiz mezar taşı kitabelerinde edebi olarak birbirinden güzel Osmanlıca, Arapça ve hatta Farsça ibarelerde, yörede yaşayan insanların meslekleri yanında; kültürüne, hayata ve ölüme bakış açısına, inanç yapılarına dair fevkalade güzel tespitler yapılmıştır.

Diğer taraftan, Ödemiş yöresi, verimli toprakları sayesinde Anadolu'dan ve sair Osmanlı topraklarından birçok göç olayına sahne olmuştur. Dışarıdan gelenler buradaki halk ile karışıp kaynaşarak bu yörenin sakinlerini meydana getirmişlerdir. Irkları ayrı, memleketleri ayrı olduğu halde, bu ayrılıkta bir gayrılık görülüyor ve hissedilmiyor; çünkü dilleri bir, dinleri bir, kibleleri bir, bayrakları bir, vatanları bir... Böylece tasa ve kıvançta bir olan bir topluluk haline gelmişler. Kardeşçe yaşamayı gerektiren bu birliklere rağmen, birliğimizi bozmaya çalışan iç ve dış düşmanlara fırsat verilmemelidir.

KAYNAKLAR

- Berk, S. (2006). *Hat Sanatı*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Derman, U. (1975). Mezar Kitabelerinde Yazı Sanatımız. *Turing Otomobil Kurumu Belleteni* 49(328), 36-47.
- Haseki, M. (1976). *Plastik Açısından Türk Mezar Taşları*. İstanbul: İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi.
- Karaağaç, D. (1994). *Bursa'daki 14-15. Yüzyıl Mezar taşları*. Ankara: Özel Yayın
- Pakalın, M. Z. (1971). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Sağiroğlu, A. (2005). *Kayseri Zamantı Irmağı Çevresindeki Bezemeli Mezar Taşları*. Kayseri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi.
- Tunçel, G. (1989). *Batı Anadolu Bölgesinde Cami Tasvirli Mezar Taşları*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Ünal, R. H. (2001). *Birgi Tarihi, Tarihi Coğrafyası ve Türk Dönemi Anıtları*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Yılmaz, E. (2013). *İzmir Ödemiş'teki Türk-İslâm Devri Mezar Taşları* (Doktora Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER (Önemli şahsiyetlerden bazılarına ait mezar taşları)

Ek Eser 1. Kılıcı zade Hasan Oğlu Seyyid M. Ağa Kitabesi

Huve'l-Muin sene 1228
İlahî Ravza-i cinan eyle makamın dua
Kılıcı zade Hasan oğlu
Merhum Seyyid Muhammed Ağa
Rûhuna Fâtiha

Ek Eser 2. Vanlı Seyyid Mustafa Ağa Kitabesi

Huve'l-Muin
Bu merkade her kim iderse
İde mahşerde şefa'at mücteba
Birgi voyvodası kapuci
Başı Hacı Osman Ağa'nın
Hizmetinde olub sadakatli merhum
Vanlı Seyyid Mustafa Ağa ruhuna Fatiha
Sene 1226 Ramazan 8

Ek Eser 3. Haşimi Neslinden Fatıma Kızı Aişe Kadın Kitabesi

Ah mine'l-mevt
Fatıma kızı merhume Aişe
Kadın Haşimî neslinden
Sene 1183/

Ek Eser 4. Müderris-i Sultani Veliyüddin Tavasi Kitabesi

Huve'l-Hayyu'-Baki
El-Müderrisu's-sultani
Muhammed Ali Efendi ibni
Veliyüddin Tavasi
Ruhuna Fatiha sene 1291/1874

Ek Eser 5. Musalla Şeyhi Bademyevi Şeyh Osman Efendi Kitabesi

Huve'l-Hallaku'l-Baki
Musalla şeyhi hem ismi Osman
Hatasın eyle ya Rabb afv u ğufrân
Merhum ve mağfur leh Tazyikeli
Mevliden Bademyeli Mutena
Eş-şeyh Osman Efendi
Ruhiçün Fâtiha
Sene 1257/1841

Ek Eser 6. Birgi Müftüsü Seyyid Mustafa Rağıb Kitabesi

Huve'l-Bakî
Zünubî kemevci'l-bihari bel hiye ekser
Sağiruha mislu'l-cibali bel hiye ekber
Lakin inde'l-kerîmi iza afa
Ke-cenahi'l-baudeti bel hiye asgar
Merhum ve mağfur leh es-seyyid
Mustafa Rağıb el-müfti bi-medineti Bir
Rûhuna Fâtiha sene 1264/1847

Ek Eser 7. Birgi Hâkimi Karafireli Seyyid İbrahim Edhem Ef Kitabesi

Huve'l-Baki

Bu dünyada bulmadım hiç rahatı
İhtiyar itdim anınçun rihleti
Kimse gülmez kimse dahi gülmeye
Zevkine değmez cihanın mihneti
Dar-ı dünya bir misafirhanedir
Akı olan bundan alsun ibreti
Merhum ve mağfur leh Birgi Hâkimi
Karafireli Seyyid İbrahim Edhem Efendi
Rûhuna Fâtiha sene 1237 fi 13 Şevval/
Temmuz 1822

Ek Eser 8. Çamlıcalı Musa Oğlu Hüseyin Efe Kitabesi

Huve'l-Baki
Mezarımı yol üstüne kosunlar
Gelen geçen Hüseyin Ağa ölmüş desinler
Gel efendim nazar eyle şu mezarım taşın
Akil isen gafil olma aklını al başına
Çamlıcalı Musa oğlu Hüseyin Efe
Ruhuna Fatiha
1340/1921